

NYTT OM LUFTKONTROLL

2012-09-25 NR 2

**Det här brevet är en del i Naturvårdsverkets
vägledning om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft.**

Revidering av förordning, föreskrifter och handbok

I december 2011 fastställde EU-kommissionen nya rapporteringsbestämmelser (beslut 2011/850/EU) för luftkvalitetsdirektiven (dir 2008/50/EG och 2004/107/EG). Under sommaren har miljödepartementet remitterat ett förslag till genomförande som Naturvårdsverket tog fram i våras. Remissens sista dag är den 30 september. Under hösten/vintern kommer departementet att revidera Luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477) utifrån remissvaren och Naturvårdsverket kommer att revidera underliggande föreskrifter (NFS 2010:8) och Luftguiden (Naturvårdsverkets handbok 2011:1). De senare kommer att publiceras i ny version sommaren 2013.

Nya rapporteringsbestämmelser

De nya rapporteringsbestämmelserna (beslut 2011/850/EU) för luftkvalitetsdirektiven (dir 2008/50/EG och 2004/107/EG) kommer att genomföras i svensk lagstiftning och börja gälla fr.o.m. den 1 januari 2014 (för 2013 års data).

Bestämmelserna innebär ett ökat fokus på redovisning av kvalitet och spårbarhet för utvärderingsmetoder, att vissa tillkommande uppgifter om åtgärdsprogram samt utvärderingssystem för varje zon ska rapporteras in av medlemsstaterna m.m. De innebär även att modellerade data och uppgifter om objektiv skattning ska rapporteras. Sammantaget medför de en del nyheter för kommunerna i deras arbete med luftkvalitet och miljö kvalitetsnormer.

Europeiska miljöbyrån (EEA) håller på att utveckla en gemensam luftkvalitetsportal "Ambient Air Quality Portal", till vilken all central rapportering från medlemsstaterna

kommer att ske. Rapporteringen, inklusive viss automatisk kvalitetskontroll och validering av data, kommer att ske via internet med hjälp av ett elektroniskt verktyg. På portalen kommer luftkvalitetsdata från hela EU att kunna presenteras och vara tillgängliga för alla. Portalen finns som webbsida redan idag, men innehåller ännu inte alla system som planeras: <http://aqportal.eionet.europa.eu/>.

Översynen av EU:s luftvårdspolitik

År 2013 blir "luftens år" inom EU. Inför detta genomför EU-kommissionen en omfattande översyn av EU:s luftpolitik, vilket kommer att resultera i en ny tematisk strategi för luftföroreningar, troligtvis under hösten 2013. Vid sidan av direktivet om nationella utsläppstak, utgör EU:s luftkvalitetsdirektiv (dir 2008/50/EG och 2004/107/EG) de centrala direktiven inom strategin. Under översynen kommer underlaget för dessa direktiv att uppdateras inför framtida revideringar av direktiven. Som EU-medlemsstat har Sverige skyldighet att genomföra EU-direktiv. Reviderade luftkvalitetsdirektiv kommer därför att ha stor påverkan på Sveriges framtida luftkvalitetslagstiftning.

Naturvårdsverket leder Sveriges arbete inom de olika expertgrupperna och de projekt som pågår under översynen. Pågående aktiviteter med fokus på luftkvalitet inkluderar ett WHO-projekt ([REVIHAAP](#)) om hälsoeffekterna av luftföroreningar samt separata studier om utvärdering och åtgärdspotentialer för de mest problematiska luftföroreningarna i EU, nämligen partiklar, kvävedioxid och ozon. För mer info, se kommissionens webbsidor för översynen:

http://ec.europa.eu/environment/air/review_air_policy.htm .

Sverige stämt av EU-domstolen

Den 10 maj 2011 dömdes Sverige av EU-domstolen för överskridande av gränsvärdena för partiklar (PM10). Gränsvärdena för PM10 skulle ha klarats år 2005. EU-kommissionen väckte talan mot Sverige för överskridanden som hade uppmätts under åren 2005-2007. Överskridandena skedde i Stockholm (2005-2007), Göteborg (2005/2006), Uppsala (2005/2006), Norrköping (2006) och Södertälje (2007). Utfallet av domen var att Sverige fick ersätta rättegångskostnaderna, men inga böter har hittills fastställts. Slovenien har också dömts av EU-domstolen för överskridande av gränsvärdet för partiklar och enligt senaste uppgifter pågår överträdelseförfarande beträffande PM10 för ytterligare 19 medlemsstater.

I december 2011 inledde kommissionen ett nytt överträdelseförfarande mot Sverige med anledning av överskridanden under åren 2008-2010. I en skrivelse till Sverige efterfrågade kommissionen information om Sveriges syn på överskridandena, åtgärder som har vidtagits och deras lämplighet samt prognoser för framtida halter

av PM10. Miljödepartementets svar på frågorna kan läsas här:

www.bwz.se/miljorapporten/UserFiles/Files/588_PM10.pdf. Om överskridandena fortsätter kan överträdelseförfarandet leda till ytterligare stämning och eventuella böter.

Ekvivalenstest för PM-mätinstrument på Essingeleden

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2010:8) ska kontinuerliga mätningar av partiklar (PM10 och PM2,5) fr.o.m. 11 juni 2013 enbart göras med instrument som mäter enligt referensmetoden eller en likvärdig metod. Naturvårdsverket och Referenslaboratoriet för tätortsluft - mätningar har godkänt flera mätinstrument som likvärdiga, baserat på tester i olika miljöer i Centraleuropa. Eftersom dessa miljöer kan skilja sig från de miljöer där de kan komma att användas i Sverige, innehåller godkännandena krav på att likvärdigheten ska visas även här. För Sverige är det speciellt viktigt att kontrollera om likvärdigheten även gäller utmed de vägar där de höga halterna beror på dubbdäcksslitage.

Med hänsyn till detta genomförde Referenslaboratoriet för tätortsluft – mätningar (Reflab-mätningar), i samarbete med ett antal kommuner och instrumentleverantörer, en drygt två månader lång kampanj vid Essingeleden i Stockholm där likvärdigheten för mätning av PM10 och PM2,5 kontrollerades. De slutsatser som kunnat dras är att resultaten från denna studie kan generaliseras till andra liknande gatumiljöer i Sverige. Kommunerna ska därför inte behöva göra ytterligare tester. Ett antal instrument som används i Sverige, men ännu inte är godkända, deltog också i kampanjen för att testa möjligheten att godkänna dessa.

Resultaten analyseras nu av Reflab-mätningar och en slutgiltig rapport förväntas bli klar under vintern.

Nya godkända mätinstrument

I Naturvårdsverkets föreskrifter om kontroll av luftkvalitet (NFS 2010:8) anges de referensmetoder som ska användas vid kontinuerliga mätningar. Även metoder som har visats vara likvärdiga med referensmetoderna får användas. På Referenslaboratoriet för tätortsluft – mätningars (Reflab – mätningars) webbplats finns information om samtliga godkända mätinstrument:

www.itm.su.se/reflab-matningar/rek_instrument.html

På Reflab-mätningars webbplats finns även information om hur man går tillväga för att få ett instrument testat och bedömt som likvärdigt. Observera att det är instrumentleverantören som ska skicka in ansökan om godkännande.

www.itm.su.se/reflab-matningar/matinstrument.html.

Nytt från Referenslaboratoriet för tätortsluft – modeller

I början av året inrättades en ny stödfunktion för kontroll av luftkvalitet inom Sverige, Referenslaboratoriet för tätortsluft – modeller (Reflab-modeller). SMHI driver stödfunktionen på uppdrag av Naturvårdsverket och finns till hands för frågor om tillämpning av modeller för att kontrollera luftkvalitet.

En ny webbsida (www.smhi.se/reflab-modeller) har skapats och innehåller information om bl. a. val av luftkvalitetsmodeller, hantering av indata och kvalitetssäkring av modeller. Kontaktuppgifter finns också vid behov av rådgivning via e-post och telefon.

Nya åtgärdsprogram

Under våren 2012 bedömde Naturvårdsverket att det kommer att behöva tas fram ytterligare tre åtgärdsprogram. Bedömningarna gjordes efter underrättelser från berörda kommuner. Nu har arbete påbörjats i Linköpings och Sundsvalls kommuner för att klara miljökvalitetsnormen för partiklar (PM10). Vad gäller framtagande av åtgärdsprogram för att klara miljökvalitetsnormen för kvävedioxid i Luleå kommun, har det ännu inte beslutats om vem som kommer att ansvara för åtgärdsprogrammet.

”Det här gör vi...” – rapport från en kommun

I **Växjö kommun** har mätningar av luftkvaliteten genomförts på olika sätt och med olika ambitionsnivå och syfte åtminstone sedan 1970-talet. Resultaten har använts som beslutsunderlag vid samhällsplanering och bland annat varit en av drivkrafterna för att etablera fjärrvärme och gågator.

Sedan 2007 ingår Växjö kommun i Kronobergs samverkansområde. Sammanhållande länk är Kronobergs Luftvårdsförbund, vars sekreterare arbetar på Växjö kommun och samordnar länets program för tätortsluft. Samverkan har, för Växjö och övriga deltagande kommuner, inneburit en helhetssyn och bättre grepp om luftkvaliteten i länets tätorter.

Det samordnade tätortsprogrammet består av både mätningar och beräkningar (SIMAIR). En av grundpelarna har varit att jämföra uppmätta och modellberäknade värden. Från april 2007 till februari 2012 analyserades kvävedioxid, partiklar och flyktiga organiska ämnen (bland annat bensen) i tre kommuner med förväntat höga halter. Från mars 2012 till och med 2016 löper ett reviderat program med fortsatta mätningar på de tre ursprungliga platserna. Där halterna har varit tillräckligt låga har tidsupplösningen minskats. Som komplement till dessa tre lokaler, och för att öka kunskapen om aktuella halter i länets övriga fem kommuner, har ett rullande

schema införts med två års indikativa mätningar i varje kommun.

Resultaten indikerar relativt god luftkvalitet i länets tätorter. Halterna av kvävedioxid, partiklar (PM10) och bensen ligger klart under miljökvalitetsnormerna. De har också varit under miljömål för kvävedioxid och bensen, medan både dygnsvärden och årsmedelvärden för partiklar varit högre än 2020 års miljömål. Resultaten redovisas bland annat under rubriken "Rapporter/Länkar" på Luftvårdsförbundets hemsida www.kronobergsluft.se.

Vill du berätta om vad din kommun/ditt samverkansområde gör? Hör av dig till helena.sabelstrom@naturvardsverket.se

Kontakta oss

Kontakta oss gärna om ni har frågor!

MKN-luft@naturvardsverket.se

Besök även gärna vår webbsida:

www.naturvardsverket.se/mkn-luft

